

Okruhy na štátne skúšky
študijný program Politológia / študijný odbor Politické vedy
magisterský stupeň
pre akademický rok 2024/2025

Teória demokracie

1. Teoretické vymedzenie pojmu demokracia. Definície demokracie. Základné prístupy k skúmaniu a vysvetľovaniu kategórie demokracia. Hlavné znaky demokratického systému. Lincoln o demokracii.
2. Nedemokratické politické systémy – totalitarizmus, autoritársky režim a diktatúra.
3. Klasická aténska demokracia. Jej charakteristické znaky a črty.
4. Priama forma demokracie. Vznik, charakteristika a najrozšírenejšie prostriedky a mechanizmy jej realizácie v súčasnosti. Referendum – klady a zápory tohto prostriedku realizácie priamej účasti obyvateľstva na riadení verejných záležitostí.
5. Dahlovo chápanie demokracie – demokratické transformácie a polyarchia.
6. Zastupiteľská forma demokracie. Vznik, charakteristika a hlavné znaky tohto typu demokratickej organizácie spoločnosti.
7. Charakterizujte jednotlivé úrovne demokracie – demokracia ako ideál, demokracia ako stav, demokracia ako proces.
8. Charakteristika hlavných znakov a prejavov nasledujúcich foriem demokratickej organizácie: pluralitná demokracia, participatívna demokracia, riadená demokracia.
9. Teória elít a demokracia.
10. Koncept demokracie J. Schumpetera.
11. Demokracia a moc. Realizácia mocenských vzťahov v prostredí demokratického systému.
12. Podmienky a spôsoby prechodu k demokratickému systému podľa A.Przeworského.
13. Proces demokratizácie spoločenských štruktúr. Definícia, charakteristika a dynamika uvedeného procesu.
14. Demokratizačný proces – politické, ekonomické a kultúrne predpoklady realizácie tohto procesu.
15. Demokratizačný proces – legislatívne (právne), inštitucionálne predpoklady a samosprávne predpoklady realizácie tohto procesu.
16. Konsenzuálna a konkurenčná demokracia.
17. Občianska spoločnosť ako vyššia a rozvinutejšia forma demokracie, resp. ako stabilizované demokratické spoločenstvo. Rozvoj občianskeho kapitálu ako nevyhnutný faktor fungovania demokracie vyššieho typu, t.j. občianskej spoločnosti.
18. Protirečivý charakter rozvoja súčasných demokracií liberálneho typu. Všeobecné znaky a krízové javy prejavujúce sa v rozvoji a stave moderných polyarchií. Hybridné demokracie.
19. Nedostatky a deformácie prejavujúce sa vo fungovaní zastupiteľskej demokracie na Slovensku.
20. Deliberatívna demokracia.

Medzinárodná politika

1. Vznik teórie medzinárodných vzťahov (TMV) ako samostatnej vednej disciplíny (mierové hnutie v 19. storočí a inštitucionálny vývin po 1. svetovej vojne)
2. Historické typy systémov medzinárodných vzťahov v Európe ako predmet reflexie TMV: charakterizujte medzinárodné vzťahy v období antického Grécka, Rímskej ríše

a európskeho stredoveku

3. Historické typy systémov medzinárodných vzťahov v Európe ako predmet reflexie TMV: charakterizujte „westfálsky systém“ medzinárodných vzťahov po ukončení 30. ročnej vojny
4. Politická filozofia, teória medzinárodného práva a historická veda ako ideové zdroje TMV: hlavní predstavitelia a ich prínos pre TMV
5. Liberálno-idealistická škola TMV: východiskové princípy, interpretácia povahy medzinárodných vzťahov, hlavní predstavitelia (Angell, Mitrany, Keohane, Nye)
6. Realistická škola TMV: východiskové princípy, interpretácia povahy medzinárodných vzťahov, hlavní predstavitelia (von Rochau, Carr, Morgenthau, Waltz)
7. Integračné teórie v TMV: všeobecná charakteristika a základné normatívne prístupy. Charakterizujte funkcionalizmus (Mitrany, Keohane, Nye) a neofuncionalizmus (Haas)
8. Systémovo-teoretické modely medzinárodných vzťahov Mortona Kaplana: charakterizujte „systém mocenskej rovnováhy“
9. Teória hier v medzinárodných vzťahov: charakterizujte „hru s nulovým súčtom“, „kooperatívnu hru“, „hru na zbabelca“ a hru „väzenská dilema“
10. Kritické teórie medzinárodných vzťahov: marxizmus a „teória závislosti“ (Marx, Lenin, Gramsci, Prebisch, Amin) a neomarxizmus (Wallerstein)
11. Kritické teórie medzinárodných vzťahov: aplikácia konštruktivismu v TMV (Wendt)
12. Vymenujte hlavné a poradné inštitúcie EÚ a stručne charakterizujte ich funkcie.
13. Vymenujte a charakterizujte výlučné a spoločné právomoci Európskej únie.
14. Vymenujte právne akty a popíšte legislatívny proces v EÚ.
15. Vymenujte a stručne charakterizujte hlavné politické, civilné a vojenské orgány NATO.
16. Severoatlantická rada NATO: funkcie, zloženie, výbory rady, rokovacie a rozhodovacie mechanizmy.
17. Valné zhromaždenie OSN: funkcie, zloženie, rokovacie a rozhodovacie mechanizmy, súčinnosť s inými orgánmi OSN (najmä Bezpečnostná rada a Sekretariát OSN).
18. Bezpečnostná rada OSN: historické okolnosti vzniku, funkcie, štruktúra, zloženie, rokovacie a rozhodovacie mechanizmy.
19. Ciele a geografický rozsah činnosti OBSE: charakterizujte „tri koše“ Základného helsinského aktu (1975) a vymenujte princípy medzinárodných vzťahov obsiahnuté v tzv. Helsinskom dekalógu.
20. Rada ministrov a Stála rada OBSE: charakterizujte funkcie, úlohy, rokovacie a rozhodovacie mechanizmy.
21. Charakterizujte právne nástroje Rady Európy: medzinárodný dohovor (konvencia) a odporúčania. Uvedte a stručne charakterizujte najmenej tri príklady kľúčových medzinárodných dohovorov Rady Európy.
22. Charakterizujte čo je „čiastočná dohoda“ (partial agreement) pri rozhodovaní v rámci Rady Európy. Uvedte a stručne charakterizujte najmenej dve špecializované inštitúcie Rady Európy, ktoré vznikli na základe „čiastočných dohôd“.

Politická filozofia

1. Čo je politická filozofia? Vymedzenie základných problémov a koncepcií liberálnej politickej filozofie.
2. Teória spravodlivosti (J. Rawls) vs. Libertarianizmus.
3. Komunitarizmus.

4. Marxizmus a neomarxizmus.
5. Politická filozofia pragmatizmu.
6. Etika zodpovednosti M.Webera.
7. Spravodlivosť ľudských práv R.Nozika.
8. Morálka a právo ako regulátory správania.
9. Fašizmus. Charakteristika. Vznik a vývoj. Primárne znaky.
10. Feminizmus. Charakteristika. Vznik a vývoj. Pohlavie a gender. Súbor základných téz feministickej ideológie. Hlavné prúdy feminizmu.
11. Ekologizmus / environmentalizmus. Charakteristika. Vznik a vývoj. Primárne znaky. Ekológia. Najvýznamnejšie dielčie prúdy ekologizmu.
12. Náboženský fundamentalizmus. Charakteristika. Vznik a vývoj. Náboženstvo a politika. Antimodernizmus. Militantnosť. Ústredné podoby fundamentalizmu.
13. Multikulturalizmus. Charakteristika. Východiskové princípy multikulturalizmu. Vznik a vývoj. Multikulturalizmus a politika. Hlavné modely multikulturalizmu.